

İCRA VE İFLÂS KANUNU m. 362/a HÜKMÜ VE SÜRELİ HACZEDİLMEZLİK

ARTICLE 362/a OF THE CODE OF EXECUTION AND BANKRUPTCY AND TEMPORARY NON-SEIZABILITY

Ramazan KORKMAZ*

Özet: İcra ve İflâs Kanunu'nun çeşitli hükümlerinde borçluyu korumak amacıyla borçlunun bazı mallarının haczedilemeyeceği düzenlenmiştir. Bu hükümlerden biri de Kanun'a 2018 yılında eklenen m. 362/a'dır. İcra ve İflâs Kanunu'nun sosyal yönünü oluşturan söz konusu madde ile bazı malların haczedilemeyeceği öngörülmüştür. Özel okulların ve yurtların taşınır ve taşınmaz mallarının haczedilebilmesini bir süreliğine erteleyen bu hükümle borçlu yanında borçlu kurumlardan yararlanan öğrencilerin korunması amaçlanmıştır. Bu çalışmada ilgili düzenlemenin tarihi gelişimi, kapsamına giren kurumlar ve zaman dilimi, haczedilmezlik, süreli haczedilmezlik, kanun önünde eşitlik bağlamında 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplerin istisna bırakılmasının sonuçları ve kanun hükmünün genel değerlendirilmesine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Okul Mallarının Haczedilmezliği, Özel Yurt Mallarının Haczedilmezliği, Haczedilmezlik, Süreli Haczedilmezlik, Eşitlik İlkesinin Haczedilmezlikte Uygulanması

Abstract: In various rules of the Code of Execution and Bankruptcy, in order to protect the debtor, it is regulated that some of the debtor's property can't be seized. One of these rules is article 362/a and was added to the Code in 2018. It is envisaged with the article that some goods can't be seized, which constitutes the social aspect of the Code of Execution and Bankruptcy. With this rule, which delays the seize of the movable and immovable properties of private schools and dormitories, it is aimed to be protect the rights of debtor and students, who benefit from the debtor institutions. In this article explained the historical development of the relevant regulation, the institutions covered by it and the time period, non-seizability, temporary non-seizability, results of exception of execution proceedings under the Code 6183 in the context of equality and general assessment of the article.

Keywords: Seizure of the Properties of the Private School, Seizure of the Properties of the Private Dormitory, Non-Seizability, Temporary Non-Seizability, Praxis of the Principle of Equality in Non-Seizability

* Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, ramazankorkmaz123@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1433-0567, Makalenin Gönderim Tarihi: 09.09.2020, Kabul Tarihi: 09.09.2020

GİRİŞ

Kesinleşen icra takibinde, takibe konu olan alacağın alacaklıya ödenebilmesi amacıyla icra dairesi tarafından yapılan hukukî el atma faaliyeti olan haciz, alacağı karşılayabilecek kadar borçlu mal varlığının alacaklı lehine kayden el konulmasına imkân sağlar. Borcun doğal teminatı olan borçlunun alacak, mal ve hakları, icra dairesi görevlilerince haczedilip takibin sonraki aşaması olan satış aşamasında satılarak elde edilen miktardan borç ödenir. Bu işlemler yapılırken icra dairesi görevlilerinin uyması gereken birtakım kuralları vardır. İcra hukuku, her ne kadar alacaklının alacağına kavuşmasını amaçlasa ve sağlasa da sadece alacaklının menfaatlerinin gözetilmesi, borçlunun sahip olduğu temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesine sebep olabileceği gibi borçlunun mahvına da yol açabilecektir. Bu sosyal düşünce ile alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesi amacıyla kanun koyucu bazı özel düzenlemelerle borçluları alacaklılara ve icra dairesine karşı korumak istemiştir. Bu düzenlemelerden biri de 18.05.2018 tarihinde 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile yürürlüğe giren İİK m. 362/a hükmüdür. Bu çalışmada söz konusu düzenlemenin hukuk hayatımıza kazandırılması, amacı, kapsamı, haczedilmezlik kavramı bakımından değerlendirilmesi, eşitlik ilkesi bakımından ele alınması hususları incelenecek olup çalışmanın sonunda genel değerlendirmeler ve sonuca yer verilecektir.

I. KANUNÎ DÜZENLEME VE KANUNÎ DÜZENLEMENİN GETİRİLİŞ AMACI

A. Kanunî Düzenleme

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesi, 7141 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹ ile İcra ve İflâs Kanunu'na eklenmiştir. 7141 sayılı Kanun esasen kamuoyunda bazı üniversitelerin bazı bölümleri ile yeni üniversiteler kurulmasını öngören ve buna imkân tanıyan kanun olarak da bilinmektedir. Örneğin bu kanun ile İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi esas alınarak "İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa" adıyla yeni bir üniversite kurulmuş ve İs-

¹ RG, 30425 S., 18.05.2018 T.

tanbul Üniversitesi bünyesindeki bazı bölümler İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya devredilmiştir.² Benzer şekilde Gazi Üniversitesi içerisindeki bazı bölümlerin devredilmesi ile "Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi" kurulmuştur.³

7141 sayılı Kanun'un büyük çoğunluğunda yeni kurulan üniversiteler, bazı üniversitelere yeni açılan bölümler, bazı üniversitelerde kapatılan ya da adı değiştirilen bölümler ile ilgili düzenlemeler yer alsa da diğer hükümleriyle üç farklı alanda da değişiklik yapmıştır. Bunlardan ilki, 05.06.1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na⁴ geçici madde 13 eklenerek daha önceden hak kazanılan denklik belgeleri alınan kalfalık, ustalık, iş yeri açma ve usta öğreticilik belgelerini geçerli sayan 9. maddedir. İkincisi, inceleme konumuz olan İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinde de adı geçen 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda⁵ çeşitli değişiklikler getiren 11 ila 13. maddelerdir. Sonuncusu ise inceleme konumuz olan değişikliği amaçlayan 1. maddedir. Yani aslında 7141 sayılı Kanun hem İcra ve İflâs Kanunu'na 362/a maddesini ekleyerek hem de eklenen bu maddenin kapsamında kalan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda değişiklikler yaparak iç içe geçmiş iki katmanlı yeni bir düzenleme sağlamıştır.

7141 sayılı Kanun'un tasarısına ve komisyon raporlarına bakıldığında aslında söz konusu Kanun'un, 1/943 sayılı tasarının, 2/2311 sayılı teklifin, 2/2313 sayılı teklifin ve 2/2314 sayılı teklifin TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunca TBMM İçtüzüğü'nün 26. maddesi uyarınca birleştirilmesi sonucu ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle de Yükseköğretim Kanunu açısından çok fazla değişikliği barındırdığı kolaylıkla söylenebilecektir. İcra ve İflâs Kanunu'na 362/a maddesini ekleyen düzenleme ise Başbakan tarafından TBMM başkanlığına arz edilen 1/943 sayılı tasarıdır.⁶

² 7141 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile 28.03.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Teşkilatı Kanunu'na Ek Madde 182 eklenmiştir. Söz konusu ek maddede hangi bölümlerin yeni kurulan İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya devredildiği belirtilmiştir.

³ 7141 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile 2809 sayılı Kanun'a Ek Madde 183 eklenmiştir. Söz konusu ek maddede hangi bölümlerin yeni kurulan Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'ne devredildiği belirtilmiştir.

⁴ RG, 19139 S., 19.06.1986 T.

⁵ RG, 26434 S., 14.02.2007 T.

⁶ Söz konusu tasarı için bkz.: Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 556, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_gd.onerge_

Söz konusu tasarının ilk maddesi olan m. 362/a taslağı metni, neredeyse hiç değiştirilmeden komisyon tarafından kabul edilmiştir.⁷ Meclis görüşmeleri esnasında da getirilecek düzenlemenin hukukî etkileri ile ilgili açıklamalarda bulunulmamış, tartışmalar daha ziyade siyasi boyutta kalmıştır.⁸

B. Düzenlemenin Amacı

7141 sayılı Kanun'un tasarısına ve komisyon raporlarına bakıldığında m. 362/a ile ilgili gerekçesinde *"madde ile, özel okullar ile özel öğrenci yurtları ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının haczi yapılırken öğrencilerin olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmesi amacıyla bu kurumların borçlarına ilişkin haciz işlemlerinin eğitim ve öğretim yılı sonuna bırakılması amaçlanmaktadır"* denmiştir. Bu cümleden de anlaşılabileceği üzere m. 362/a ile kapsam dahilinde bulunan kurumlarda eğitim gören ya da barınan yahut bu kurumlardan bir şekilde faydalanan öğrencilerin olumsuz etkilenmemesi amaçlanmıştır. Bu olumsuz etki, okuldaki demirbaşların haczedilip boşaltılması sonucu öğrencinin yarar sağlamasının engellenmesi yoluyla fizikî olabileceği gibi dönem ortasında başka bir kuruma geçip mevcut düzeninin bozulmasına neden olunması örneğindeki gibi manevî de olabilir. Madde gerekçesindeki *"...mallarının haczi yapılırken öğrencilerin olumsuz etkilenmemesi..."* ifadesinden sanki sadece *haczin fiilen yapılmasında öğrencinin bu hacze tanık olmasının* engellenmeye çalışıldığı çıkarılacaksa da bizce sadece hacze tanıklık etmek değil haciz sonunda eğitim-öğretimi sekteye uğratabilecek her türlü icra takip işlemi engellenmeye çalışılmıştır.

II. KANUNÎ DÜZENLEMENİN KORUMA KAPSAMI

A. Kapsama Giren Kurumlar

İlgili düzenlemenin kapsamına aldığı kurumların tespitinde hem İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinin başlığı hem de içeriği yar-

bilgileri?kanunlar_sira_no=229841, E.T.: 08.01.2020.

⁷ Tasarı metni, s. 32.

⁸ İlgili kanunun kabulü esnasındaki meclis tutanakları için bkz.: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 26. Dönem 3. Yasama Yılı 94. Birleşim, 02.05.2018 Çarşamba, s. 70-72, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?PAGE1=1&PAGE2=1&p4=23128&p5=H, E.T.: 08.01.2020.

dımcı olabilecek niteliktedir. Zira maddenin başlığı “özel okullar ile özel öğrenci yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının haczi” şeklinde olup özel okul, özel öğrenci yurdu ve benzeri kurumlar bu maddenin uygulama alanında değerlendirilmelidir. Fakat hem madde başlığında hem de içeriğinde sözü geçen “ve benzeri kurumlar” ibaresi çok net bir kavram değildir. Bu kavram ile ne anlatıldığını belirleyebilmek için madde metninde atıf yapılan 5580 ve 5661⁹ sayılı Kanunlara, bu kanunlar uyarınca çıkarılan ikincil mevzuata detaylı bakmak gerekecektir.

1. Özel Okullar

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda¹⁰ yazılı niteliklerde eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunmak amacıyla, Türk gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri yahut özel hukuk hükümlerince yönetilen tüzel kişiler tarafından açılan özel öğretim kurumlarının kuruluşuna dair temel kanun 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’dur. Bu kanun, söz konusu özel öğretim kurumlarının kurulmalarının yanı sıra kurumun nakli, devredilmesi, kurumda personel çalıştırılması, kuruma yapılacak malî destek, eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetim konularını da düzenler. Yabancılar tarafından açılan özel öğretim kurumlarının eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırmalarına ilişkin usûl ve esasları da bu kanun kapsamında kalmaktadır.

5580 sayılı Kanun’un 2. maddesinin 1. fıkrasının b bendinde, kanunun kapsamına alınan kurumların neler olduğu belirtilmiştir. Hükme göre bu kurumlar okul öncesi eğitim okulları, ilköğretim okulları, ortaöğretim okulları, özel eğitim okulları, çeşitli kurslar, özel öğretim kursları, uzaktan öğretim yapan kuruluşlar, motorlu taşıt sürücülerini kursları, hizmet içi eğitim merkezleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, sosyal etkinlik merkezleri, mesleki eğitim merkezleri ve bunlara benzer özel öğretim kurumlarıdır. Söz konusu kanuna dayanarak çıkarılan Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nin¹¹ 4. maddesinin 1. fıkrasının g bendine göre de benzer

⁹ RG, 7472 S., 01.04.1950 T.

¹⁰ RG, 14574 S., 24.06.1973 T.

¹¹ RG, 28239S., 20.03.2012 T.

kurumlar sayılmakla birlikte bunlara ek olarak ortaöğretim yabancı, azınlık ve özel eğitim okulları, milletlerarası özel öğretim kurumları, özel ulaştırma hizmetleri mesleki eğitim ve geliştirme kursları ve iş makineleri sürücü eğitim kursları da sayılmıştır. Kanun'un 2. maddesi, adı geçen kurumları da tanımlayarak tereddütleri ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

5580 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümlerine göre kurulan bu özel öğretim kurumlarının ayrıca düzenlendiği alt normlar da mevcuttur. Örneğin Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği,¹² Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği,¹³ Millî Eğitim Bakanlığı Özel Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu Yönetmeliği¹⁴ ve Özel Eğitim Hakkında 573 sayılı KHK¹⁵ bunlardan sadece bazılarıdır. Bu düzenlemelerle de özel öğretim kurumlarının kuruluşu, devri, nitelikleri ve faaliyetleri ele alınmıştır.

İlgili mevzuat incelendiğinde aslında İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinin kapsamına giren özel öğretim kurumlarının sadece özel okullardan oluşmadığı, okul olarak kabul edemeyeceğimiz pek çok öğretim kurumunun kapsama dahil edildiği görülecektir. Bilhassa dershanelerin kapatılması sonrasında dönüşümleri yapılan ve çeşitli adlarla adlandırılan özel öğretim kurumlarının da bu maddeye dahil edilmesi, ilgili düzenlemeden etkilenen kurum sayısını arttırmaktadır.

Benzer bir şekilde, akla çok fazla gelmeyen ama temelde 5580 sayılı Kanun'a dayanılarak kurulan pek çok özel kurs merkezi de m. 362/a korumasından yararlanabilmelidir. Örneğin gemi adamlarının yetiştirilmesi için sertifikalandırma ve belgelendirmeye yönelik resmî ve özel kuruluşlar kurulabilir ve bunların açılış ve faaliyetlerinde uyum zorunda oldukları usûl ve esaslar Gemiadamı Yetiştirme Kursları Yönetmeliği¹⁶ ile düzenlenir. İlgili Yönetmeliğin 2. maddesine göre dayanak, 5580 sayılı Kanun'dur. Benzer bir durum TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Laboratuvar Okulları için de geçerlidir. 5580 sayılı Kanun'a dayanılarak hazırlanan özel yönetmeliği¹⁷ ile eğitim-öğre-

¹² RG, 28296 S., 18.05.2012 T.

¹³ RG, 30471 S., 07.07.2018 T.

¹⁴ RG, 28661 S., 29.05.2013 T.

¹⁵ RG, 23011 S. (Mük.), 06.06.1997 T.

¹⁶ RG, 26501 S., 22.04.2007 T.

¹⁷ RG, 31016 S., 22.01.2020 T.

tim, işleyiş, yönetim ve devri belirlenen bu özel öğretim kurumu da m. 362/a kapsamına giren özel öğretim kurumlarından biridir.

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. 5580 sayılı Kanun'a dayanılarak kurulan özel öğretim kurumlarının türü ile sayısını arttırmak ve m. 362/a korumasından yararlandırmak bakımından aranacak temel kriter ise "dayanak kanun" olacaktır. Fakat bu noktada, bilhassa kapsamın belirlenmesi bakımından m. 362/a hükmünde geçen "5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar" ibaresinin ne şekilde yorumlanması gerekeceğini belirlemek güçlük arz edebilir. Zira yukarıda da görüldüğü üzere 5580 sayılı Kanun'un kapsamında kalan kurumların türü ve sayısını belirlemek hiç de kolay değildir. Öğretim faaliyeti yapan pek çok kurum bu kanun kapsamına alınmıştır. Fakat m. 362/a hükmünde sadece "okullar" ibaresi kullanılarak kapsam daraltılmıştır. 5580 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 1. fıkrasının c bendine göre "okul, özel eğitim, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim ile Bakanlıkça dönüşüm programına alınan kurumlardan 2018-2019 eğitim-öğretim yılının sonuna kadar faaliyetleri devam eden ortaöğretim özel okulları" olarak tanımlanmıştır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinin lafzına bakılırsa sadece "okul" olarak kabul edilebilen özel öğretim kurumları m. 362/a korumasından faydalanabilecektir. Madde'nin amaçsal (gaî, teleolojik) yorumu yapıldığında ise getiriliş amacının özel öğretim faaliyeti yapan yerlerdeki öğrencilerin durumunu ve haklarını korumanın esas alındığı, onların "haciz nedeniyle hak kaybına uğramalarının engellenmesinin" amaçlandığı görülecektir. Bu yüzden yapılacak amaçsal yorum ile m. 362/a kapsamına sadece okulların değil 5580 sayılı Kanun kapsamında kalan diğer özel öğretim kurumlarının da girmesinin daha yerinde olacağını düşünmekteyiz. Çünkü hak kaybına uğramak bakımından özel okul öğrencisi ile -örneğin- motorlu taşıt sürücüleri kursu öğrencisinin arasında çok fazla fark olmayacaktır. Zira kayıtlı bulunduğu kursundaki taşınır mallar, sınava az bir zaman kala haczedilen ve bu nedenle derslere devam edemeyen sürücü adayı ya sınava giremeyecek ya da sınava girse bile yeterli eğitim alamadığı için sınavda başarılı olamayacaktır.

2. Özel Öğrenci Yurtları

Kanun koyucu m. 362/a hükmündeki korumadan tüm kurumların değil sadece 5661 sayılı Kanun kapsamında kalan kurumların

faydalanabilmesini öngörmüştür. Buna göre 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun¹⁸ kapsamında kalan ve öğrenci barınma hizmetleri sunan özel yurtların, borçları nedeniyle haklarında başlatılan takiplerde m. 362/a'daki kapsamdan yararlanması söz konusu olacaktır.

Özel öğrenci yurtları ile ilgili mevzuat düzenlemeleri karmaşık bir nitelik arz etmektedir. Zira özel öğrenci yurtlarının kurulması ile ilgili temel kanun olarak kabul edilebilecek düzenleme 5661 sayılı Kanun'dur. Bu kanun ise içerik itibarıyla çok sınırlı tutuşmuş ve pek çok alt norm ile desteklenmiştir. Öyle ki bu kanun sadece beş madde ve beş geçici maddeden oluşmaktadır.

5661 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre gerçek ve tüzel kişilerin açacağı ve işleteceği yemekli ve yemeksiz öğrenci yurtları, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencilerine yönelik olmak şartıyla ancak Millî Eğitim Bakanlığı'nın izni ile kurulabilir. Maddenin 2. fıkrasında 694 sayılı KHK¹⁹ ile yapılan değişiklik 7078 sayılı Kanun²⁰ ile aynen kabul edilmiştir. İlgili düzenleme ile yurt ve benzeri kurumların kurucularında, kurucu temsilcilerinde ve personeline aranacak şartları düzenlemektedir. Söz konusu kanundaki hükümlere bakılarak özel öğrenci barınma yurtlarının hangi özelliklere sahip olması veya özel öğrenci yurdunun hangi kapsamda ele alınması gerektiği açık değildir. Bu noktada 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname²¹ çıkarılmış olmasına rağmen bu KHK'nın pek çok hükmü 703 sayılı KHK²² ile ilga edilmiştir. Bu konuda en kapsamlı mer'i düzenleme Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği'dir.²³

Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre ortaokul, imam-hatip ortaokulu ve ortaöğretim kurumları ile yükseköğretim

¹⁸ RG, 7472 S., 01.04.1950 T.

¹⁹ RG, 30165 S., 25.08.2017 T.

²⁰ RG, 30354 S., 08.03.2018 T.

²¹ RG, 28054 S., 14.09.2011 T.

²² RG, 30473 S., 09.07.2018 T.

²³ RG, 30058 S., 06.05.2017 T. Bu yönetmeliğin dayanak maddesinde her ne kadar 5661 sayılı Kanun gösterilmemiş olsa da yönetmeliğin tanımlar başlıklı maddesinde "kanun" ibaresi ile 5661 sayılı Kanun'a yollama yapılmıştır. Bu nedenle bu yönetmeliğin aslında 5661 sayılı Kanun'a da dayanılarak çıkarıldığı söylenebilecektir.

kurumlarında öğrenim gören öğrencilere öğrenim dönemlerinde barınma hizmetleri sunmak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan öğrenci yurtları, öğrencilerin öğrenim dönemi boyunca konaklaması, beslenme ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve eğitim hazırlıklarını yapmasını sağlayıcı hizmetleri sunar (m. 1, 3). Yönetmeliğin 3. maddesinin 1. fıkrasının k bendine göre buradaki öğrenci yurdu, bir binadan veya etrafı ihata duvarıyla çevrili ortak bir taşınmazın üzerinde tamamı kuruma ait birden fazla binadan oluşan, yatakhaneleri, ortak kullanım alanları bulunan ve toplu hizmetlerin sunulduğu kurumu ifade eder. 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu²⁴ kapsamındaki yurtlar bu bağlamda değerlendirilmeyecektir.

3. Benzer Kurumlar

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinde geçen "*...ve benzeri kurumların...*" ifadesi ile ne anlatılmak istendiği de izah edilmelidir. Zira madde metninin tamamı dikkate alındığında bu ifadenin "özel okul ve benzerleri", "öğrenci yurtları ve benzerleri" ya da "hem özel okul hem de öğrenci yurdunun benzerleri" şeklinde anlaşılması ihtimal dahilindedir. Fakat özellikle yukarıda özel yurtlar bahsinde adı geçen mevzuat düzenlemelerine bakıldığında İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinin yurt ve yurt benzeri kurumlar bakımından uygulandığının kabul edilmesi daha yerindedir. Örneğin 5661 sayılı Kanun'un 1. maddesinin 2. fıkrası "yurt ve benzeri kurumların" kurucularında aranacak özellikler düzenlemektedir. Benzer şekilde Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 1. ve 2. maddesinde "öğrenci yurdu benzeri kurumların" öğrenci pansiyonu, öğrenci apartları ve öğrenci stüdyo daireleri olduğu açıkça zikredilmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesinin kapsamına giren ve "yurt benzeri kurumlar" olarak kabul ettiğimiz öğrenci *apartı*, yükseköğrenim öğrencilerine barınma hizmeti vermek amacıyla açılmış, bağımsız girişi bulunan bir veya etrafı ihata duvarıyla çevrili ortak bir taşınmazın üzerinde tamamı kuruma ait birden fazla binadan oluşan ve bağımsız her dairesinde birden fazla odası bulunan kurumu; öğrenci pansiyonu, ortaöğretim kurumları ve yükseköğrenim öğrencileri için bağımsız bir bina veya etrafı ihata duvarıyla çevrili ortak bir

²⁴ RG, 10887 S., 22.08.1961 T.

taşınmazın üzerinde tamamı kuruma ait birden fazla binadan oluşan en az bir ay olmak üzere barınma hizmetlerinin sunulduğu kurumu; öğrenci stüdyo daireleri ise Yükseköğrenim öğrencilerine barınma hizmeti vermek amacıyla bir ana taşınmazın 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre bağımsız bölümlerinde öğrencilerin barındığı ve bazı hizmetlerin ortak sunulabildiği kurumu ifade etmektedir (Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği m. 3).

B. Kapsama Giren Haklar

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesi borçlu özel okul ya da özel öğrenci yurdu veya benzeri kurumun her türlü hakkını koruma altına almamıştır. Kanun koyucu maddeyi düzenlerken bu kurumlardaki öğrencilerin eğitim-öğretimlerinin olumsuz etkilenmemesi için en azından eğitim-öğretim için zorunlu unsurların (demirbaş vb.) haczedilmemesini emretmiştir. Bu bağlamda, eğitim-öğretim faaliyeti ile bağlantısı olmayan ve borçlu kuruma ait olan diğer hakların haczedilmesinde çekince bulunmamaktadır. Örneğin özel okulun sahibi olan gerçek veya tüzel kişiliğe ait ve eğitim-öğretim faaliyetinde kullanılan taşınır yahut taşınmaz malının haczi mümkün olmalıdır. Bu örnek kapsamında kalmak üzere, okul sahibi tüzel kişinin üçüncü kişide olan alacak haklarının da eğitim-öğretim faaliyetini etkilemediği ölçüde haczedilmesinin mümkün olduğunu düşünmekteyiz. Zira m. 362/a'da haczin konusu olarak sadece borçlunun taşınır ve taşınmaz malları sayılmış, borçlunun hisseleri, üçüncü kişilerdeki mal ve hakları sayılmamıştır. Borçluya ait olan ve kıymetli evraka bağlanan alacakları ise taşınır mallar gibi haczedildiğinden²⁵ bunların haczi mümkün olmayıp m. 362/a kapsamında kalacaktır.

Alacaklı tarafın icra takibine konu ettiği hakları ile ilgili herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Alacaklının hakkı bir işçi alacağı olabileceği gibi okulun satın aldığı bir ürünün borcunun ödenmemesi sonucu ortaya çıkan alacak hakkı da olabilir.

²⁵ Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, Ankara 2013, s. 297 vd., (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku); Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 6. Bası, İstanbul 2019, s. 173.

C. Kapsama Giren Zaman Dilimi

Özel okul veya özel öğrenci yurdu ile benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının haczedilemeyeceği kuralı süreklilik arz etmez. 362/a maddesine göre haczedilmezlik olgusu sadece içinde bulunulan eğitim-öğretim dönemine özgüdür. Bu dönem sona erdiğinde ise borçlunun taşınır ve taşınmaz malları haczedilebilecektir.

Eğitim-öğretim dönemi, borçlu olan kurumun türüne göre değişkenlik gösterebilecektir. Örneğin özel okullar için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanan eğitim-öğretim dönemleri geçerli olacakken ara tatiller de bu süreden sayılacaktır. Ara tatilde haczin yapılması demek her ne kadar öğrencilerin hacze fiilen tanık olmayacakları anlamına gelse de m. 362/a hükmünü sadece bu kapsamda görmediğimiz için ara tatilin de m. 362/a hükmündeki koruma zamanı kapsamına gireceğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Zira ara tatilde taşınır ve taşınmazların haczedilmesi nedeniyle tatil bitişinde öğrencilerin mağdur olması gündeme gelebilir.

Özel öğrenci barınma hizmeti veren yurtlar, öğrenci pansiyonları, öğrenci apartları ve öğrenci stüdyo daireleri gibi kapsama giren diğer kurumların eğitim-öğretim dönemlerinin tespiti ise özel okullardan farklılık gösterebilecektir. Bilhassa yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilere yönelik olarak özel öğrenci barınma hizmeti sunan yurtların ve benzeri kurumların, hizmet sundukları yükseköğretim kurumlarındaki akademik takvim yılı içerisinde bu korumadan faydalanması m. 362/a ile getirilmek istenen sonuca ve amaca daha uygun olacaktır. Bu şekilde hizmet veren kurumların, birden fazla ve farklı akademik takvime sahip olan yükseköğretim kurumundaki öğrencilere hitap etmesi ve hizmet vermesi halinde ise *akademik takvimi en son biten kurum dönem sonu tarihi* dikkate alınmalıdır.

362/a maddesinin son kısmındaki "...içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda..." ifadesi zaman bakımından sınırlamayı açıklayan hüküm olduğundan, içinde bulunulan eğitim-öğretim yılının sonunda haciz işlemi yapılamamışsa ve yeni dönem başlamışsa artık icra dairesi, başlayan yeni dönemin bitimini beklemek zorundadır. Uygulama bakımından konu ele alındığında, İcra ve İflâs Kanunu'nun 78/2. maddesindeki bir yıllık haciz isteme süresinin ve bu sürenin hesaba katılmayacağına yönelik ikinci cümlesinin m. 362/a bakımından nasıl

uygulanacağı m. 78/2'de yazılı olmasa da kanun koyucunun amacının öğrencileri korumak olduğu düşünülürse ikinci cümle için de uygulanması doğru olacaktır. Bu noktada yapılacak bir ek düzenleme ile 78/2. maddeye bu konu işlenebilir. Fakat kanımızca en doğru sistem, 362/a hükmünü aşağıda²⁶ değerlendireceğimiz şekliyle anlamak ve uygulamaktır. Ancak bu sayede yeni bir düzenleme yapma ihtiyacı olmayacağı gibi bir yıllık süre sınırlaması da m. 362/a bakımından değerlendirilmeyecektir.

Bazı üniversitelerde uygulanan yaz okulları da dönem olarak kabul edilmelidir. Çünkü yaz okullarında da bu öğretim kurumlarından veya yurtlardan faydalanan öğrenciler vardır. Bu öğrencilerin sayısına bakılmaksızın, sadece bir tane öğrenci bile o kurumdan hizmet alıyor olsa dâhi, haczedilmezlik korumasından ilgili kurum faydalanmalıdır. Yaz okulunun bitimi ile yeni döneminin başlaması arasında kalan (çok kısa bile olsa) sürede muhafaza tedbiri uygulanabilir. Bu şekildeki bir uygulama m. 362/a'nın amacına uygun olacaktır.

III. DÜZENLEMENİN İCRA HUKUKUNDAKİ HACZEDİLMEZLİK İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Haczedilmezlikle İlgili Genel Düzenlemeler

Alacaklının alacağının teminatı, borçlunun taşır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki mal, hak ve alacaklarıdır. Maddî karşılığı olan bu mal varlığı değerlerinin haczedilip paraya çevrildikten sonra alacaklının hukuken tatmin edilmesi gerçekleştirilmiş olur.²⁷ Lex commissio-

²⁶ Bkz.: aşı. III., C.

²⁷ Wolfgang Grunsky, Einführung in das Zwangsvollstreckungs- und Konkursrecht, Tübingen 1972, s. 1 vd.; Fritz Baur/Rolf Stürner / Alexander Bruns, Zwangsvollstreckungsrecht, 13. Auflage, Heidelberg 2006, s. 2-4; Kurt Amonn/Dominik Gasser, Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts, 6. Auflage, Bern 1997, § 23, Rn. 2 vd.; Adrian Staehelin/Thomas Bauer/Daniel Staehelin, Basler Kommentar Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 2. Auflage, Basel 2010, Art. 89-91; Leo Rosenberg/Hans Friedhelm Gaul/Eberhard Schielken/Eckehard Becker-Eberhard/Panajotta Lakkis, Zwangsvollstreckungsrecht, 12. Auflage, München 2010, § 1, Rn. 1-5; Christoph G., Paulus, Zivilprozessrecht, 6. Auflage, Berlin-Heidelberg 2017, Rn. 672; Hans Brox/Wolf-Dietrich Walker, Zwangsvollstreckungsrecht, 11. Auflage, München 2018, s. 2 vd.; Rolf Lackmann, Zwangsvollstreckungsrecht, 11. Auflage, München 2018, § 1, Rn. 1-3; Olaf Muthorst, Grundzüge des Zwangsvollstreckungsrechts, 2. Auflage, Baden-Baden

ria yaşağı nedeniyle borçlunun devredilebilir ve para ile ölçülebilir mal varlığı, icra dairesi tarafından takip işlemleri ile paraya çevrilecektir.²⁸

Takip türlerine göre değişkenlik göstermekle birlikte takibin aşamalarından biri de hacizdir. Haciz, para alacağının alacaklıya ödenmesi amacıyla borçlunun mallarına hukuken el konulması işlemidir. Borçlunun, hukuken uhdesinde bulunan mal varlığı değerleri kamusal güç vasıtasıyla alacaklıya ödenmesi gereken paraya çevrilmektedir.²⁹ Bu işlemler yapılırken ise borçlunun tüm mal varlığına el konulması söz konusu değildir. Zira borcundan dolayı borçlunun mal varlığının tamamına el koymak onu başkalarına muhtaç hale getirebilecek ve hem aile yaşamını hem ekonomik yaşamını hem de diğer temel haklarını olumsuz etkileyebilecektir. Bu durum ise borçlunun ekonomik mahvına sebep olabileceği gibi kamu düzenin bozulmasına da yol açabilecektir.³⁰

2016, § 1, Rn. 1-15; İlhan Postacıoğlu E./Sümer Altay, İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, İstanbul 2010, s. 358-359; Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 410, (Kuru, El Kitabı); Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, İstanbul 2016, s. 207, (Kuru, İcra ve İflâs Hukuku); Saim Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, İstanbul 2004, s. 140; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 272 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 166 vd.; Pınar Çiftçi, İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010, s. 269 vd., (Çiftçi, Menfaat Dengesi); Abdurrahim Karşlı, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 279; Timuçin Muşul, İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 504; Uğur Bulut, "Borçlunun Hâline Münasip Evi Üzerinde İpotek Tesisi ve Haczedilmezlikten Feragat", Prof. Dr. Burhan Ceyhan'a Armağan, DEÜHFD, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010, s. 1074; Cenk Akil, "Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Haczedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)", AÜHFD, S. 60 (4), Y. 2011, s. 776, (Akil, Meskeniyet İddiası).

²⁸ Postacıoğlu/Altay, s. 359; Kuru, El Kitabı, s. 470; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 207; Üstündağ, s. 140; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 273; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 153 vd.; Muşul, s. 504; Çiftçi, Menfaat Dengesi s. 269; Bulut, s. 1074.

²⁹ Karl Spühler, Schuldbetreibungs- und Konkursrecht I, 5. Auflage, Zürich-Basel-Genf 2011, § 27, Rn. 453; Rosenberg/Gaul/Schielken/Becker-Eberhard/Lakkis, § 1, Rn. 9-15; Muthorst, § 10, Rn. 4 vd.; Postacıoğlu/Altay, s. 358-359; Kuru, El Kitabı, s. 410; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 207; Üstündağ, s. 140; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 273; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 153; Mehmet Kâmil Yıldırım/Nevhis Deren Yıldırım, İcra Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2012, s. 134; Karşlı, s. 278; Muşul, s. 505; Tolga Akkaya, "İcra Memurunun Haczedilmezlik Kurallarını Dikkate Alıp Alamayacağı Sorunu", Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan, DEÜHFD, C. 11, Özel Sayı, Y. 2009, s. 853; Çiftçi, Menfaat Dengesi s. 269; Bulut, s. 1073 vd.

³⁰ Amonn/Gasser, § 23, Rn. 12-15; Staehelin/Bauer/Staehelin, Art. 92, Rn. 3 vd.; Grunsky, § 6, s. 66 vd.; Franco Lorandi, Schuldbetreibung und Konkurs (SchKG), 3. Auflage, Zürich 2017, s. 31; Baur/Stürner/Bruns, § 23, s. 256; Winfried Schusc-

Özellikle Anayasa'nın 17. maddesindeki maddî ve manevî varlığın korunması hakkı bağlamında konu ele alındığında gerek insanî gerekse de diğer kişilerle toplumun menfaatlerinin gözetilmesi gerekliği gibi sebeplerle haciz işlemine sınırlamalar konulmuştur.³¹ "Haczedilmezlik" (Unpfändbarkeit) olarak adlandırılan bu durum, Kanun koyucu tarafından İcra ve İflâs Kanunu'nun 82 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. "Haczi caiz olmayan mallar ve haklar" başlıklı 82. madde ve "kısmen haczi caiz olan şeyler" başlıklı 83. madde birlikte değerlendirildiğinde İcra ve İflâs Kanunu'nun sosyal ve insanî yönü ortaya çıkacaktır. Zira bu maddeler ile alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesi korunmaya çalışılmıştır. Bir icra takibinde esasen alacaklının alacağına kavuşarak hukuken tatmin edilmesi amaçlansa da borçlunun temel hak ve özgürlüklerinin de takip içerisinde dikkate alınması gereklidir. Menfaatler dengesine uygun bir düzenleme ve bu amaçlı tüm uygulamalarda buna riayet edilmesi elzemdir.³²

İcra ve İflas Kanunu'nun 82. ve 83. maddeleri, icra hukukunun sosyal yönünü ön plana çıkararak borçlunun pek çok mal varlığının ta-

hke/Wolf-Dietrich Walker/Sibylle Kessal-Wulf, Vollstreckung und Vorläufiger Rechtsschutz, 5. Auflage, Köln 2011, § 850a, Rn. 1; Johann Kindl/Caroline Meller-Hannich/Hans-Joachim Wolf, Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung, 3. Auflage, Baden-Baden 2016, § 850a, Rn. 2 vd.; Postacıoğlu/Altay, s. 410-411; Kuru, El Kitabı, s. 502; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 245; Üstündağ, s. 172; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 278-280; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 157-158; Bulut, s. 1073 vd.; Akil, Meskeniyet İddiası, s. 776; Murat Dönmez, İcra ve İflâs Hukukunda Meskeniyet İddiası (İİK m. 82/12), İzmir 2009, s. 1-2, (Dönmez, Meskeniyet İddiası). Benzer yönde bkz: Muhammet Özekes/Pınar Çiftçi, Anayasa Mahkemesi'nin Aile Konutunun Haczedilmezliği (Eşin Meskeniyet İddiası) Hakkındaki Kararı Çerçevesinde Tespit, Değerlendirme ve Eleştiriler, Lexpera Blog Yazısı, <https://blog.lexpera.com.tr/anayasa-mahkemesinin-aile-konutunun-haczedilmezligi-hakkindaki-karari-degerlendirme/>, E.T.: 12.04.2020.

³¹ Muhammet Özekes, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009, s. 152 vd.; Çiftçi, Menfaat Dengesi s. 272 vd.; Akil, Meskeniyet İddiası, s. 777.

³² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 280 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 166; Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 141 vd.; Özekes, s. 221 vd.; Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 40 vd.; Pınar Çiftçi, "Menfaat Dengesi Çerçevesinde Genel İcra Hukuku ile Kamu İcra Hukukunun Karşılaştırılması", Prof. Dr. Burhan Ceyhan'a Armağan, DE-ÜHFD, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010, s. 316 vd., (Çiftçi, Menfaat Dengesi Çerçevesinde); Akkaya, s. 857; Bulut, s. 1075-1076; Akil, Meskeniyet İddiası, s. 777; Dönmez, Meskeniyet İddiası, s. 1-4. Baur/Stürner/Bruns, § 23, s. 258 vd.; Brox/Walker, s. 138 vd.; İsviçre hukuku için bkz.: Spühler, Rn. 468-473; Staehelin/Bauer/Staehelin, Art. 92, Rn. 3.

mamen veya kısmen haczedilmesine izin vermemiştir. Buradaki temel maksat ise borçlunun ekonomik ve maddî varlığını, eskiye nazaran azalma olsa da asgarî düzeyde koruyabilmesini sağlamaktır. Örneğin, borçlunun ekonomik faaliyeti için kaçınılmaz derece önem arz eden aletlerinin haczedilmesi hem borçlunun çalışıp para kazanarak alacaklıya borcunu ödenmesinin önüne geçecektir hem de geleceğe dönük olarak borçlunun ekonomik faaliyetlerinin sona ermesine sebebiyet verebilecektir.³³

İlgili düzenlemeler sadece borçlunun korunması amacıyla getirilmiş değildir. Aynı zamanda borçlunun ailesinin veya üçüncü kişilerin de korunması gözetilmektedir.³⁴ Örneğin, borçlunun haline münaşip evinin haczedilememesi borçluyu olduğu kadar borçlu dışındaki üçüncü kişileri de (eş, çocuklar, birlikte yaşayan diğer kimseler) koruyucu sonuçlar doğurmaktadır. Benzer şekilde, devlet mallarının haczedilmezliği kuralı ile hem tüzel kişiliği olan kurum hem de o tüzel kişilikten fayda sağlayan toplum (kamu) korunmaktadır.

Verilen örnekler ele alındığında haczedilmezliğin kaynak bazı sınıflandırılmasında, haczedilmezlik “konu” veya “kişi” bakımından ortaya çıkabileceği gibi m. 362/a’da olduğu gibi “süre” bakımından da karşımıza çıkabilir. Örneğin, İcra ve İflâs Kanunu’nun 82. maddesinin 1. fıkrasının ilk bendine göre devlet mallarının haczedilememesi hacze konu olan şey bakımından kendisini göstermektedir. Aynı fıkranın 2. bendinde ise hem konu hem de kişi unsuru karşımıza çıkmakta ve “ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan borçlu” açısından bazı malların haczedilmezliği söz konusu olmaktadır.

B. Süreli Haczedilmezlik

Borçlunun ekonomik ve sosyal varlığının devam etmesi için mallarının haczedilmesine kanunlarla sınırlama getirilmesi bazı hallerde

³³ Akil, Meskeniyet İddiası, s. 777; Dönmez, Meskeniyet İddiası, s. 3. İsviçre hukukundaki benzer düzenlemeler için bkz.: Spühler, Rn. 466 vd.; Amonn/Gasser, § 23, Rn. 20 vd.; Staehelin/Bauer/Staehelin, Art. 92, Rn. 3.

³⁴ Amonn/Gasser, § 23, Rn. 16; Lorandi, s. 32; Postacıoğlu/Altay, s. 410 vd.; Kuru, El Kitabı, s. 514; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 250; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku, s. 280; Akkaya, s. 857; Murat Dönmez, “Aile Konutunun Haczi”, TBB Dergisi, S. 77, Y. 2008, s. 352, (Dönmez, Aile Konutunun Haczi); Dönmez, Meskeniyet İddiası, s. 3; Özekes/Çiftçi, Lexpera Blog Yazısı.

bu sınırlamanın süre bakımından uygulanması ile sağlanabilecektir.³⁵ İlgili süre boyunca borçlunun malları haczedilemeyip hem borçluya hem de borçlu kimse dolayısıyla hak ihlaline uğrayabilme potansiyeli olan kimselere yönelik koruma sağlanmıştır. İşte bu yönede bir düzenleme de 2018 yılında İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen 362/a maddesi ile hukuk uygulamamıza kazandırılmıştır.

İİK 362/a maddesi ile borçlu kapsamına alınabilen ve yukarıda sayılan kurumlar, maddede belirtilen süre boyunca mal varlıklarını kullanmaya devam ettiklerinde hem kendilerinin sosyal ve ekonomik varlıkları korunacak hem de bu kurumlardan mal ve hizmet satın alan kişiler (öğrenciler ve dolayısıyla aileleri) sosyal anlamda zarar görmeyeceklerdir. Hatta bu maddenin, ilgili kurumla bağlantılı işler yapan tedarikçi gibi üçüncü kişilere de dolaylı katkısı olacaktır. Zira tedarikçi veya o iş yerinde çalışan işçi gibi kimseler, o kurumun faaliyetlerine devam edip para kazanmasından olumlu yönde etkilenecek, alacaklarını tahsil edebileceklerdir. Fakat kanunun gerekçesine ve kabul amacına bakıldığında asıl korunmak istenen kişi grubunun, bu kurumlarda eğitim-öğretim gören veya barınma hizmeti alan öğrenciler olduğu kolaylıkla anlaşılabilecektir.

Mevzuatımızda süreli haczedilmezlik kavramına benzeyen bazı uygulamalar mevcuttur. Yani “zaman bakımından” borçlunun korunmaya çalışıldığı bazı kanun hükümleri söz konusudur. Örneğin İcra ve İflas Kanunu'nun 84. maddesi ile borçlunun yetişmemiş mahsullerinin haczi, bu mahsullerin yetismeleri zamanından en çok iki ay önce haczedilebilir. Bu sayede mahsullerin haciz dolayısıyla zarara uğraması ve borçlu aleyhine bir durum yaratılması söz konusu olmayacaktır.

Benzer bir düzenleme 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun³⁶ 34. maddesinde de yer almaktadır. Maddenin 1. fıkrasının e bendine göre Gecekondu Kanunu hükümlerine göre belediyelerce tahsis olunan arsalar, yapılar ve bu arsalar üzerinde yapılan bina ile meydana gelen taşınmaz mallar, tahsis tarihinden itibaren on yıl süre içinde haczedilemez ve işgal olunamaz. Hatta bu düzenleme, aynı maddenin ikinci fıkrası ile de kuvvetlendirilmiştir ve ölüm, emeklilik, görev nakli

³⁵ Bu yönde bkz.: Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 158.

³⁶ RG, 12362 S., 30.07.1966 T.

ve Türkiye Emlak Kredi Bankasının veya konut kredisi veren diğer kuruluşların ipotekli alacaklarından dolayı yapılacak satış ve işlemlerinde bile bu fıkraya aykırı davranılamayacaktır. Örneğin, Gecekondu Kanunu'nun 34. maddesine göre tahsis olunan arsaya yapılacak taşınmaz için rehin gösterilen taşınmazda süreli haczedilmezlik (ve madde bağlamında işgal edilemezlik) geçerli olacaktır. Düzenlemedeki koruma ise ilelebet geçerli kalmamaktadır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre, inşaat yapım süreleri saklı olmak şartıyla yirmi yıllık süre içinde borçlanma bedellerinin tamamının ödenmesi halinde, ilk fıkra da sayılan diğer sınırlamalar yanında "süreli haczedilmezlik" de ortadan kalkacaktır.

Süreli haczedilmezlik olarak değerlendirilebilecek bir başka düzenleme 5543 sayılı İskân Kanunu'nda³⁷ da vardır. Kanun'un 21. maddesine göre, bu kanuna göre verilen taşınmazlar, temlik tarihinden itibaren borcun tamamı ödenmeden önce hiçbir suretle satılamaz, bağışlanamaz, rehin edilemez, tapu kütüğüne satış vaadi şerhi konulamaz ve haczolunamaz. Görüleceği üzere, temlik tarihi ile borcun tamamen ödenmesi tarihi arasında kalan dönemde taşınmazın haczi kanun koyucu tarafından sınırlandırılmıştır.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesi bakımından da süreli haczedilmezliğin sona ereceği tarih "eğitim-öğretim döneminin sonu" olarak belirtilmiş sayılmalıdır.

C. İlgili Düzenlemenin Haczedilmezlik Bakımından Değerlendirilmesi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesi, borçlu tarafta olan özel okul ya da özel öğrenci yurdu veya benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarını satılıp paraya çevrilmesi suretiyle alacaklıya alacağın ödenmesini engellemek amacıyla zamansal bir kısıtlama getirmiştir. Aslında bu düzenlemenin temel amacı, gerekçeden de anlaşılacağı üzere bu kurumlardaki öğrencileri korumaktır. Kanunun yürürlüğe girişinden evvel ulusal basında da bu konuda pek çok özel okul veya yurdun eşyalarının haczedildiği ve öğrencilerin başka okullara nakl olmak zorunda kaldığı, bu durumun ise öğrenciler için kabul edilmesi

³⁷ RG, 26301 S., 26.09.2006 T.

zor sıkıntılar yarattığı belirtilmiştir. Bu bağlamda ele alındığında, kanun koyucunun m. 362/a hükmü ile istediği amaca yönelik düzenleme getirdiği gözlemlenecektir.

Kanun koyucunun takipte sadece bir tarafı koruyucu hükümler getirdiğini söylemek ise doğru olmaz. Çıkarılan kanun tümüyle değerlendirilmelidir. Ancak bu yapılırsa kanundaki “*menfaat dengesinin*” varlığı ya da yokluğu tartışılabilecektir.

İcra ve İflâs Kanunu’nun 362/a maddesinde geçen “...*haczedilir.*” ifadesi kanımızca, taraflar arasında bulunması gereken menfaat dengesi de dikkate alındığında “...*muhafaza altına alınır*” şeklinde yorumlanmalıdır. Zira maddenin getiriliş amacı, özel okullar ile yurtların ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının fiilen haczedilip muhafaza altına alınarak eğitim-öğretim faaliyetini sona erdirmemek, bu sayede öğrencilerin olumsuz etki altında kalmalarını engellemektir. Bu yöndeki bir yorum, özel okul ve yurtların mallarının sadece kaydı hazine imkân sağlayacak ve alacaklının takip içerisindeki haklarının da dikkate alındığını gösterecektir. Örneğin, özel okulun mülkiyetinde olan okul binasının tapu kaydına icra dairesi tarafından haciz konması, eğitim-öğretim dönemi içinde bile olsa öğrencilerin ya da o kurumlardan hizmet satın alanların yahut bu kurumlarla bağlantılı işler yapanların haklarına zarar vermeyecektir. Okulun binasına tapu kaydında haciz kondu diye hiçbir öğrencinin haklarının muhtel olması söz konusu olmaz. Benzer şekilde, okulun mülkiyetinde bulunan ve öğrenci servisi olarak kullanılan araçların sicillerine haciz konması, servis aracının öğrenci taşıma işlerinde kullanılmasına engel olmadığı için öğrenciler aleyhine bir zarar yaratmayacaktır. Hatta taşınır malların okul binası içinde icra memurları tarafından haczedilmesi, okulun demirbaş kayıtları üzerinden yapılabilecekse bu yolla başvurulması, öğrencilerin durumdan haberdar edilmeden ve etkilenmeden haciz işleminin uygulanmasına olanak sağlayabilecektir. Verilen bu örnekler elbette çoğaltılabilir. Tüm bu örneklerin temel çıkarım noktası, bilhassa taşınır malların haczedilip muhafaza altına alınması halinde öğrencilerin eğitim-öğretimlerinin sekteye uğrayıp zarar görebileceğidir. Muhafaza altına alınmadan kayden yapılan haciz işleminde çoğu zaman öğrencinin haberi dahi olmayacağından hakları da muhtel olmayacaktır.

Kanundaki bu düzenlemenin, muhafaza tedbirine engel olunarak öğrencilerin psikolojik sağlığını korumak amacıyla getirildiğini de düşünürsek "...haczedilir." ifadesi bu amacı tek başına sağlamaya yetecektir. Zira bu haciz sadece eğitim-öğretim dönemi dışında yapılacaktır.

İlgili düzenleme ayrıca İcra ve İflâs Kanunu'nun 82/2. maddesi bağlamında istisna da teşkil etmemelidir. 82/2 maddesine göre 1. fıkrada sayılan bazı hallerde borcun sebebinin hacze konu eşya olması halinde haczedilmezlik uygulanmaz. Fakat m. 362/a bağlamında böyle bir istisna düşünülemez. Zira hem 362/a da bu yönde açık düzenleme yoktur hem de böyle bir istisna kabul edilmesi 362/a maddesinin özüne ve amacına aykırıdır. Takibe konu borç (örneğin okuldaki taşınırın satın alınmasından kaynaklı) eşyadan doğsa bile süreli haczedilmezlik uygulanmalıdır.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde de m. 362/a koruması devam etmelidir. Zira her ne kadar rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipte haciz aşaması olmasa da m. 362/a hükmünde geçen haczedilmezliği muhafaza altına almamak olarak yorumladığımız için muhafaza tedbirinin uygulanması düşünülemez. Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipte muhafaza tedbiri alınması m. 362/a hükmünün amacına aykırılık teşkil eder.

D. Düzenlemeye Aykırı İşlemlerin Hukukî Sonucu

Özel okul ve yurtların ya da benzer kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının m. 362/a maddesine aykırı olarak haczedilmesi konusu gündeme gelebilecektir. Bu noktada borçlu tarafın kanundan kaynaklanan birtakım hakları vardır.

Öncelikle, eğitim-öğretim dönemi içerisinde olan bir özel okul ya da özel öğrenci yurdu ve benzeri kurumun mallarının haczedilmesi icra dairesinden (haciz isteyebilme aşamasına geldiği takdirde) her zaman talep edilebilmelidir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 78. maddesinin 1. ve 2. fıkralarına göre ödeme emrindeki müddet geçtikten sonra, borçlu itiraz etmemişse veya itirazı ortadan kaldırılmışsa artık alacaklı veya vekilinin haciz isteme yetkisi doğar. Her halükârda bu istem, ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren (itiraz ve davada geçen süre hariç olmak üzere) bir yıl içerisinde yapılmalıdır. İcra ve İflâs Kanunu m.

79'a göre ise bu talebi alan icra dairesi üç gün içinde haczi yapmak durumundadır. Bir önceki başlıkta aktarmaya çalıştığımız üzere, icra dairesi özellikle taşınmaz malların haczini bu üç günlük süre içinde sicile haciz yazısı göndererek yapmalıdır. Zira taşınmaz haczinde muhafaza tedbiri zaten uygulanamayacağından eğitim-öğretim dönemi içinde olunmasının öğrencilere herhangi bir olumsuz etkisi doğmayacaktır. Taşınır malların haczi konusunda ise m. 362/a hükmünün amacına uygun davranılması gerekecektir eğer taşınır malların fiilen haczi öğrencilere zarar verebilecekse (örneğin tüm sınıfların dolaşarak her türlü taşınırın tek tek haciz tutanağına yazılması fiilen uygulanacaksa) bu durumda m. 79'daki üç günlük süre kuralına uyulmaması daha yerinde olacak, mevcut eğitim-öğretim dönemi sonundan itibaren üç gün içinde haczin yapılması amaca uygun kabul edilebilecektir.

Haczedilmezlikle ilgili karar verme yetkisi icra müdüründedir. Hacze konu malların haczedilip haczedilmeyeceği konusunda müdürün verdiği karar denetime tâbidir.³⁸ Eğitim-öğretim dönemi içinde olunmasına rağmen icra dairesi tarafından bilhassa fiili haczi gereken taşınırılar hakkında işlem yapılırsa şikâyet yoluna gidilebilir. Buradaki şikâyet süresi, diğer haczedilmezlik şikâyetlerinde olduğu gibi yedi gün olarak düşünülebilir.³⁹ Fakat kanımızca, eğitim-öğretim faaliyetlerinin sekteye uğraması sadece hacze maruz kalan kurum için değil kamu için de olumsuz bir durum yaratacaktır. Bu nedenle m. 362/a hükmüne aykırı olarak yapılan haciz işlemi nedeniyle süresiz şikâyet yolunun olması hem şikâyet sebeplerinden biri olan kanuna aykırılık hem de kamu düzeninin korunması için daha yerinde görülmelidir.

Şikâyetle bulunacak kişiler arasında, m. 362/a kapsamında bir kurumda eğitim-öğretim gören veya yurttan kalan öğrencilerin yetkiye sahip olup olmadığı hususu kanımızca tartışılabilir. Tıpkı bir borçlunun borcu için alakası olmayan bir üçüncü kişinin mallarına haciz uygulanmasında (hatta muhafaza tedbiri alınmasında) olduğu gibi öğrencilere de şikâyet hakkı verilmesi düşünülebilecektir. Zira bu kişilerin, şikâyet konusu işlemin iptal edilmesinde korunan hukukî yararları

³⁸ Amonn/Gasser, § 24, Rn. 1 vd.; Postacioğlu/Altay, s. 425; Kuru, El Kitabı, s. 525 vd.; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 256; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 158; Muşul, s. 636; Akkaya, s. 852 vd.

³⁹ Postacioğlu/Altay, s. 426-427; Kuru, El Kitabı, s. 526 vd.; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 256; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 159; Muşul, s. 636; Dönmez, Meskeniyet İddiası, s. 31.

söz konusudur. Hukukî yararını ispat eden ve takibin tarafı olmayan kişilerin şikâyet hakkını kullanmaları mümkündür.⁴⁰ Bu noktada öğrencilerin (veya kanunî temsilcilerinin) o kurumda öğrenci olduklarını ya da o yurttan kaldıklarını ispatlamaları koşuluyla şikâyet haklarını kullanabileceklerini düşünmekteyiz.

IV. 6183 SAYILI KANUN KAPSAMINDA YAPILAN TAKİPLERİN HARİÇ BIRAKILMASI VE EŞİTLİK İLKESİ BAKIMINDAN ELE ALINMASI

İcra ve İflâs Kanunu'nun 362/a maddesi, kapsamına aldığı kurumların taşınır ve taşınmaz mallarını takiplerde korumak istemekle birlikte bunu sadece İcra ve İflâs Kanunu bakımından başlatılan takipler için öngörmüştür. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre başlatılacak takiplerde bu koruma söz konusu değildir.

Amme alacaklarının tahsili hakkındaki bu düzenleme pek çok noktada eleştirilebilir.⁴¹ Fakat en temel eleştiri, Anayasa'nın 10. maddesinin 5. maddesinde düzenlenen devlet organlarının kanun önündeki eşitliği kuralına aykırılık yönünde olacaktır. Bu maddeye göre devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar (AY m. 10/5). Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun pek çok maddesinde⁴² olduğu gibi m. 362/a hükmünde de Anayasa m. 10/5'e aykırı olacak şekilde kamu alacakları için ayrıcalık tanınmıştır.

Bir başka husus ise İcra ve İflâs Kanunu m. 362/a ile getirilmek istenen amaca aykırılıktır. Gerçekten de yukarıda izah edilmeye çalışıldığı üzere m. 362/a düzenlemesinin amacı eğitim-öğretim ile ilgili bu kurumlardan faydalanan öğrencilerin mağdur edilmemesidir. Onların eğitim-öğretim hayatlarını olumsuz etkileyebilecek, psikolojile-

⁴⁰ Hakan Pekcanitez/ Cemil Simil, *İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet*, 2. Bası, İstanbul 2017, s. 243-245.

⁴¹ Kamu icra hukuku ile genel icra hukuku arasındaki ilişki hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Pekcanitez/ Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra Hukuku Ders Kitabı*, s. 344 vd.; Çiftçi, *Menfaat Dengesi Çerçevesinde*, s. 315 vd.

⁴² Devlet mallarının haczedilmezliği bağlamında değerlendirmeler için bkz.: Cenk Akil, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Bir Kararı Vesilesiyle Devlet Mallarının Haczedilmezliği Kuralı Üzerine Düşünceler", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2, Y. 2012, s. 116, (Akil, Devlet Mallarının Haczedilmezliği).

rini bozabilecek icra işlemleri sadece İcra ve İflâs Kanunu bağlamında başlatılan takiplerle olmayacaktır. 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplerle de bu etki pekâlâ yaratılabilecektir. Bu açıdan bakıldığında bile, sanki 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplerin öğrencilere zarar vermeyecekmişçesine ayrıcalıklı düzenlenmesi İcra ve İflâs Kanunu m. 362/a hükmünün genel amacına aykırıdır. Bu noktada yapılacak bir kanun değişikliği ile 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplere tanınan ayrıcalığın ortadan kaldırılması, eğitim-öğretim alan ve potansiyel mağdur olabilecek öğrencilerin korunmasına hizmet edebilecektir. Yapılacak kanun değişikliğinde öğrencilerin korunması açısından 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplerde de eğitim-öğretim dönemi sonunda haczin yapılabileceğini düzenlemek yeterli olacaktır. Bu noktada kamu alacaklarının herhangi bir kaybı da olmayacaktır. Zira İcra ve İflâs Kanunu m. 206 hükmü zaten -her halükârda- kamu alacaklarına ödemede öncelik tanımaktadır.⁴³ Ayrıca iştirak konusunda da ayrıcalıklar gündeme gelebilecektir.

V. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İcra ve İflâs Kanunu'nda 7141 sayılı Kanun'la 2018 yılında yapılan değişiklikle 362/a maddesi eklenmiştir. Düzenlemeye göre 5580 sayılı Kanun kapsamındaki özel okullar ile 5561 sayılı Kanun kapsamındaki yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz malları içinde bulunan eğitim-öğretim döneminde haczedilemez, dönemin sona ermesi beklenir. Adı geçen kanunlara bakıldığında ise kapsama giren kurumların tespiti, bilhassa eğitim gibi önemli bir konu olması nedeniyle alt düzenlemelere bakılmasını gerekli kılacaktır. Mevzuat hükümlerine bakıldığında m. 362/a hükmünün lafzî yorumundan sadece özel okullar, özel öğrenci yurtları, öğrenci pansiyonları, özel öğrenci apartları ve özel öğrenci stüdyo dairelerinin koruma kapsamında kalacağı anlaşılabilecektir. Fakat m. 362/a hükmünün kabul amacı öğrencileri korumak olduğuna göre bilhassa 5580 sayılı Kanun kapsamındaki diğer özel eğitim ve özel öğretim kurumlarının da korunması faydalı olabilecektir. Bu kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının haczinde ziyade muhafaza altına alınmasının engellenmesi kanunun asıl kabul amacıdır. Zaman bakımından getirilen sınırlama ise eğitim-öğretim dönemi içi olmakla bir-

⁴³ Kuru, El Kitabı, s. 733, 1270 vd.; Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, s. 330; Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra Hukuku Ders Kitabı, s. 234-235.

likte bu dönem içerisinde haciz talep edilmesinde sakınca yoktur. İcra ve İflâs Kanunu m. 362/a hükmüne aykırı olarak yapılan hacizlerde ise süresiz şikâyet yoluna gidilebilmesi daha yerinde olacaktır.

Düzenlemede, 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplere ayrıcalık tanınıyor olması ise yerinde değildir. Zira öğrencileri korumaya yönelik olarak getirilen bu hükümde yaratılan farklılık hem m. 362/a'nın öğrencinin korunması amacına hem de Anayasa'nın 10/5. maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır. Yapılacak bir kanun değişikliği ile 6183 sayılı Kanun kapsamındaki takiplere getirilen imtiyaz *-en azından-* eğitim-öğretim dönemi içinde haciz yapılmasına mahal vermemeli, o takiplerde de İcra ve İflâs Kanunu kaynaklı takipler gibi eğitim-öğretim dönemi sonu beklenmelidir.

Kaynakça

Kitaplar

- Amonn Kurt/Gasser Dominik, Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts, 6. Auflage, Bern 1997.
- Baur Fritz/Stürner Rolf/Bruns Alexander, Zwangsvollstreckungsrecht, 13. Auflage, Heidelberg 2006.
- Brox Hans/Walker Wolf-Dietrich, Zwangsvollstreckungsrecht, 11. Auflage, München 2018.
- Çiftçi Pınar, İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010, (Çiftçi, Menfaat Dengesi).
- Dönmez Murat, İcra ve İflâs Hukukunda Meskeniyet İddiası (İİK m. 82/12), İzmir 2009, (Dönmez, Meskeniyet İddiası).
- Grunsky Wolfgang, Einführung in das Zwangsvollstreckungs- und Konkursrecht, Tübingen 1972.
- Karslı Abdurrahim, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2014.
- Kindl Johann/Meller-Hannich Caroline/Wolf Hans-Joachim, Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung, 3. Auflage, Baden-Baden 2016.
- Kuru Baki, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, (Kuru, El Kitabı).
- Kuru Baki, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, İstanbul 2016, (Kuru, İcra ve İflâs Hukuku).
- Lackmann Rolf, Zwangsvollstreckungsrecht, 11. Auflage, München 2018.
- Lorandi Franco, Schuldbetreibung und Konkurs (SchKG), 3. Auflage, Zürich 2017.
- Muşul Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 6. Baskı, Ankara 2013.
- Muthorst Olaf, Grundzüge des Zwangsvollstreckungsrechts, 2. Auflage, Baden-Baden 2016.
- Özekes Muhammet, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009.
- Paulus Christoph G., Zivilprozessrecht, 6. Auflage, Berlin-Heidelberg 2017.

- Pekcanıtez Hakan/Atalay Oğuz/Sungurtekin Özkan Meral/Özekes Muhammet, *İcra ve İflâs Hukuku*, 11. Bası, Ankara 2013, (Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra Hukuku*).
- Pekcanıtez Hakan/Atalay Oğuz/Sungurtekin Özkan Meral/Özekes Muhammet, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, 6. Baskı, İstanbul 2019, (Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra Hukuku Ders Kitabı*).
- Pekcanıtez Hakan/Simil Cemil, *İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet*, 2. Bası, İstanbul 2017.
- Postacıoğlu İlhan E./Altay Sümer, *İcra Hukuku Esasları*, 5. Baskı, İstanbul 2010.
- Rosenberg Leo/Gaul Hans Friedhelm/Schielen Eberhard/Becker-Eberhard Ekehard/Lakkis Panajotta, *Zwangsvollstreckungsrecht*, 12. Auflage, München 2010.
- Schuschke Winfried/Walker Wolf-Dietrich/Kessal-Wulf Sibylle, *Vollstreckung und Vorläufiger Rechtsschutz*, 5. Auflage, Köln 2011.
- Spühler Karl, *Schuldbetreibungs- und Konkursrecht I*, 5. Auflage, Zürich-Basel-Genf 2011.
- Staehelin Adrian/Bauer Thomas/Staehelin Daniel, *Basler Kommentar Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs*, 2. Auflage, Basel 2010.
- Üstündağ Saim, *İcra Hukukunun Esasları*, 8. Bası, İstanbul 2004.
- Yıldırım Mehmet Kâmil/Deren Yıldırım Nevhis, *İcra Hukuku*, 5. Baskı, İstanbul 2012.

Makaleler

- Akil Cenk, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Bir Kararı Vesilesiyle Devlet Mallarının Haczedilmezliği Kuralı Üzerine Düşünceler”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2, Y. 2012, ss. 97-119, (Akil, Devlet Mallarının Haczedilmezliği).
- Akil Cenk, “Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Haczedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)”, *AÜHFD*, S. 60 (4), Y. 2011, ss. 775-808, (Akil, Meskeniyet İddiası).
- Akkaya Tolga, “İcra Memurunun Haczedilmezlik Kurallarını Dikkate Alıp Alamayacağı Sorunu”, Prof. Dr. Bilge Umar’a Armağan, *DEÜHFD*, C. 11, Özel Sayı, Y. 2009, ss. 845-866.
- Bulut Uğur, “Borçlunun Hâline Münasip Evi Üzerinde İpotek Tesisi ve Haczedilmezlikten Feragat”, Prof. Dr. Burhan Ceyhan’a Armağan, *DEÜHFD*, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010, ss. 1073-1103.
- Çiftçi Pınar, “Menfaat Dengesi Çerçevesinde Genel İcra Hukuku ile Kamu İcra Hukukunun Karşılaştırılması”, Prof. Dr. Burhan Ceyhan’a Armağan, *DEÜHFD*, C. 12, Özel Sayı, Y. 2010, ss. 313-379, (Çiftçi, Menfaat Dengesi Çerçevesinde).
- Dönmez Murat, “Aile Konutunun Haczi”, *TBB Dergisi*, S. 77, Y. 2008, ss. 349-358, (Dönmez, Aile Konutunun Haczi).

İnternet Kaynakları

- Özekes Muhammet/Çiftçi Pınar, Anayasa Mahkemesinin Aile Konutunun Haczedilmezliği (Eşin Meskeniyet İddiası) Hakkındaki Kararı Çerçevesinde Tespit, Değerlendirme ve Eleştiriler, Lexpera Blog Yazısı, <https://blog.lexpera.com.tr/anayasa-mahkemesinin-aile-konutunun-haczedilmezligi-hakkindaki-karari-degerlendirme/>, E.T.: 12.04.2020.